

СТАНОВИЩЕ

От

От проф. д-р Георги Н. Николов от Исторически факултет на СУ „Св. Климент Охридски“, член на Научно жури съгласно Заповед № 113 РД – 16/01.08.2022 на директора на ИБЦТ-БАН проф. д-р Румяна Прешленова

по конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ в област на висшето образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.2. История и археология (Власт и регионализъм на Балканите XII –XIII в.) за нуждите на секция „Дигитално културно наследство“ на Института за балканистика с център по тракология „Проф. Александър Фол“ при Българската академия на науките, обявен в ДВ, бр. 55/15.07.2022 г. с единствен кандидат д-р Калин Йорданов Кирилов.

Според представената документация д-р Калин Йорданов Кирилов отговаря с научно-изследователската си дейност на минималните изисквания за заемането на академичната длъжност „доцент“ по чл. 2б, ал. 2, 3 и 5 от Закона за развитието на академичния състав в Република България и според Правилника за прилагането му на Института за балканистика с център по тракология „Проф. Александър Фол“ при Българската академия на науките. Спазени са всички процедурни срокове изисквани от законите. В представените публикации не се забелязват елементи на плагиатство.

В конкурса д-р Калин Йорданов участва с 16 публикации (1 монография – хабилитационен труд; 8 статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни токове; 1 Студия, публикувана в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация; 5 студии, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни токове; 1 публикувана глава от колективна монография).

В статията *Български фолклорни реликти от времето на Четвъртия кръстоносен поход и франгократията в Северозападна Тракия* (2020) са разгледани и анализирани старинни предания и епични песни от юнашкия фолклор от региона на Родопите и Софийското поле, които не са били подробно изследвани. В статията *Едно отражение от Четвъртия кръстоносен поход в стенописите на Боянската църква (1258/1259 г.)* (2019) са проучени важни детайли от сцената на „Чудото в морето“ от житийния цикъл

на Св. Никола от Мира в Боянската църква. В статията *Енигматичната колекция от константинополски реликви на Робер дьо Клари* (2018) авторът е издирил и представил колекцията от реликви на Робер дьо Клари, рицар-кръстоносец от Пикардия и летописец на Четвъртия кръстоносен поход, която той донесъл от Византия в Корби в Пикардия след превземането на Константинопол през 1204 г. В статията *Поклонници, кръстоносци и ловци на реликви: от „свещената кражба” и фалшификацията на мощи до търсенето на Граала* (2018) Калин Йорданов се спира на темата за рицарското странстване и търсенето на окултни реликви, отразено в появилите се на границата между XII в. и XIII в. романи за Светия Граал. В статията *Загадъчната колекция от константинополски реликви на Робер дьо Клари* (2016) е представена колекцията на френския хронист, която той пренася в родината си от Византия след превземането на Константинопол през 1204 г. и през 1213 г. дарява 54 константинополски реликви на църквата „Св. Петър“ в бенедиктинското абатство в Корби в Пикардия. В статиите *Константинополските реликви преди 1204 г.* (2011), *Магията в политическата практика на Византия и смъртта на някои средновековни български владетели* (2008) и *„Милосърдните блудници“ – Проституцията в Латинския Ориент в епохата на Кръстоносните походи (XI–XIII в.)* (2009) са разгледани интересни и малко познати страни от балканското средновековие. В студията *Портрет на една знатна дама от българо-франкски произход (Опит за идентификация на ктиторицата на Боянската църква)* (2022) е представена хипотезата, че севастократорица Десислава е дъщеря от първия брак на деспот Алексей Слав. В студията *„Франкски“ герб от фамилната гробница в манастира „Св. Богородица Пантанаса“ в Мелник* (2021) е изследван сграфито керамичен съд с изображение на триъгълен рицарски щит с герб във фамилната ктиторска гробница в параклиса „Св. Троица“ на владетелския манастир „Св. Богородица Пантанаса“. В студията *Случаят „S., princeps Philippensis“: две новооткрити писма на папа Хонорий III от 1217 и 1218 г. като извор за отношенията между Алексей Слав и латините* (2017) на обстоен анализ са подложени два неизвестни досега в българската историография исторически документа от канцеларията на римския папа Хонорий II, които водят до извода, че между 1208 г. и 1218 г. Алексей Слав е бил вторият легитимен владетел на Филипополското дукство след Рение дьо Три и преди Жерар дьо Стрьом. В студията *Новите свети мъченици: култът към светците, блажените и мъчениците на кръстоносното движение от XI–XIII в.* (2013) е разгледан механизъмът, чрез който кръстоносното движение от XI–XIII в. създадо една нова мистична

християнска традиция, оставяйки своите свети мъченици и давайки начало на нови култове. В студията *Нов поглед към битката при Адрианопол (Военният ресурс на ранната Латинска империя и кампанията от април 1205 г.)* (2011) авторът поставя на обсъждане проблемът за значението, мащабите, резултатите и последиците от това сражение. В студията *Поклонничеството, култът към реликвите и ловът на светини в навечерието на Първия кръстоносен поход* (2011) К. Йорданов показва различни начини, по които пилигримите се домогвали до тези късчета святост, които сетне отнасяли в родните си земи, като най-популярни си оставали покупката, размяната, дарът, „свещената кражба“ и „изнамирането“ на реликви. В студията *Венецианските „furta sacra“ и ловът на реликви в Романия (1204–1261)* (2018) авторът стига до извода, че за разлика от останалите кръстоносци, венецианският дож и венецианските патриции и клирици имали предимството да познават свещената топография на византийската столица, както и православните светци и мартирологии, и освен това можели да разчитат гръцките надписи по намерените при плякосването на града реликварии и мощехранителници, което им давало възможност да избират и селектират най-значимите светини от константинополските съкровища от мощи и реликви, които систематично отнасяли във Венеция.

Безспорно централно място сред публикациите за конкурса заема най-новата монография на кандидата *Принцът на Филипопол: непознатият деспот Алексей Слав в светлината на нови извори и открития* (София, 2022). Този обемен труд (322 с.) е съставен от четири тематично свързани научни очерци (поместени в четири глави), посветени на една емблематична личност от първите три десетилетия на XIII в. – деспот Алексей Слав.

Първата глава „*Принцът на Филипопол*“: *между Константинопол и Рим (историята на едно знаково политическо убийство от началото на XIII в.)* (с. 13–92) е свързана с две писма на римския папа Хонорий III (1216–1227), касаещи убийството на архиепископ Гийом от Филипи. Авторът, аргументира и убедително доказва, че наредител на това убийство е бил деспот Алексей Слав, споменат в папските писма с инициала S.

Втората глава „*Към генеалогията на деспот Алексей Слав и генезиса и гибелта на неговото княжество*“ (с. 93–194) е разделена на няколко параграфа. В първия от тях, Калин Йорданов се спира по-подробно на генеалогията на Алексей Слав. Той

категорично се присъединява към утвърденото гледище, че деспотът е принадлежал към многобройната фамилия на Асеновци. По-нататък той обосновава тезата на румънския историк В. Мъркулец, че Слав е бил син на българския болярин и византийски отцепник Иванко. В направения просопографски анализ, като доказателство авторът привежда името „Алексий“, носено и от Иванко, и от деспота. Друг елемент доказващ, тяхната родствена връзка е географското положение и териториалния обхват на владенията им в Родопите. Приведени са и други интересни доказателства в тази посока. Известни хронологически несъответствия буди възможността Алексий Слав да е бил роден от сестрата на царица Елена в края на XII век. Много подробно и професионално К. Йорданов е представил зараждането, генезиса и края на владението на деспот Алексий Слав.

Трета глава „Етюд върху рицарската инициация и родовия герб на деспот Алексий Слав“ (с. 195–226) е посветена на един герб, изрисуван върху чаша от сграфито-керамика, открит в гроб № 4 в параклиса на църквата „Св. Троица“ от манастира „Св. Богородица Пантанаса“ в Мелник. К. Йорданов убедително доказва, че това е било хералдическо изображение на фамилия и сеньориален герб на Алексий Слав, открит в неговия гроб.

В последната четвърта глава от книгата „Портрет на една знатна дама от българо-франкски произход“ (с. 227–260) Калин Йорданов представя интересен доказателствен материал и идентифицира изобразената ктиторичка в Боянската църква – Десислава, като дъщеря от първия брак на деспот Алексий Слав.

В така представената монография д-р Калин Йорданов е използвал голяма репертоар от методите на интердисциплинарното изследване: исторически анализ и синтез, генеалогия, просопография, археология и живопис, хералдика и др. Езиковата подготовка и познания на автора са му дали възможност да използва максимално всички исторически извори и научна литература по изследваната проблематика. Тази негова публикация, показва че той е изграден професионалист и изследовател от гилдията на българската медиевистика. Неговото академично израстване е напълно обосновано и заслужено.

Като се основавам на горенаписаното, смятам че, **д-р Калин Йорданов Кирилов** напълно заслужава академичната длъжност „доцент“ в област на висшето образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.2. История и

археология (Власт и регионализъм на Балканите XII –XIII в.) за нуждите на секция „Дигитално културно наследство“ на Института за балканистика с център по тракология „Проф. Александър Фол“ при Българската академия на науките.

София, 16 ноември 2022 г.

Проф. д-р Георги Н. Николов

(външен член на Научното жури)